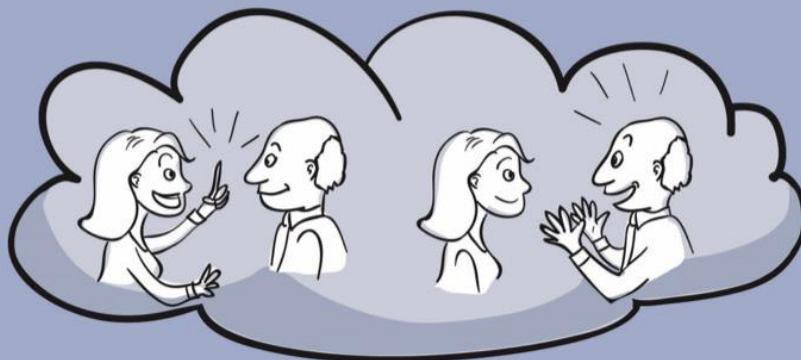

‘Samen buurt maken’

Participatie binnen de Omgevingswet: zo doen we dat in Lochem!

1. Inleiding

De Omgevingswet: minder regels, meer duidelijkheid en meer ruimte

In Nederland hebben we veel regels en verschillende wetten voor onze leefomgeving. Al deze regels komen samen in de Omgevingswet. Eén wet, één loket, één procedure. Naar verwachting treedt op 1 juli 2022 de Omgevingswet in werking. Deze nieuwe wet zorgt ervoor dat je afsprekt met elkaar, wát op wélke plaats mogelijk is. Zo zorgen we ervoor dat goede initiatieven van inwoners, bedrijven of organisaties een kans krijgen.

Participatie is belangrijk binnen de Omgevingswet. De omgeving vroeg bij een plan betrekken, vergroot het draagvlak en voorkomt vaak bezwaren in een later stadium. Daarom is het verstandig voor een initiatiefnemer om aan participatie te doen. De gemeente kan de uitkomst van de participatie betrekken bij de besluitvorming.

De wet zegt alleen niet hoe je de participatie moet doen. De aanvrager is daar volledig vrij in. Maar hoe betrek je je omgeving wanneer je als initiatiefnemer een goed idee of plan voor je leefomgeving hebt? Daarvoor is in Lochem samen met de gemeenteraad deze participatieaanpak 'Samen Buurt Maken' opgesteld. Deze praktische aanpak bevat onder andere onze visie op participatie, de uitgangspunten en stappenplan voor de initiatiefnemer. Samen Buurt maken geeft duidelijkheid over hoe we samenwerken bij een nieuw initiatief in de gemeente Lochem.

2. Visie op participatie

De gemeente Lochem wil goed samenwerken met haar inwoners. We luisteren goed en gaan op zoek naar mensen die we nog niet hebben ontmoet.

Inwoners krijgen ruimte voor eigen ideeën. Plannen maken in de gemeente Lochem doe je niet alleen. Een goed voorstel vraagt om samenwerking en afstemming met bewoners, bedrijven en organisaties die ermee te maken hebben.

De gemeente helpt als dat nodig is om een idee uit te werken. We laten los waar dat kan en hakken knopen door waar dat nodig is. Met heldere spelregels die helpen om te zorgen dat het proces goed verloopt en iedereen het begrijpt. Zo weet iedereen waar hij of zij aan toe is en kan er snel en goed een besluit worden genomen. 'Samen buurt maken' dus!

3. Uitgangspunten 'Samen Buurt Maken'

Voor deze participatieaanpak zijn samen met de gemeenteraad, de volgende uitgangspunten bepaald:

- Samen buurt maken is een participatieaanpak met een stappenplan dat voor iedereen helder en duidelijk is. Een stappenplan waarin je aan de hand wordt meegenomen in het participatieproces.
- Met behulp van dit stappenplan kunnen initiatiefnemers bepalen of iedereen voldoende is betrokken.
- Er is geen onderscheid in soorten ideeën of plannen. Groot of klein, we volgen dezelfde stappen.
- De gemeente biedt aanvragers standaard een 'vooroverleg' aan. Zo kan van tevoren toegelicht worden welke stappen er zijn en wat de mogelijkheden zijn.

4. Wanneer is participatie verplicht?

Algemeen aanvraagvereiste participatie

In de Omgevingsregeling is een algemeen aanvraagvereiste participatie opgenomen. De initiatiefnemer moet bij een vergunningsaanvraag altijd aangeven of en zo ja, hoe hij aan participatie heeft gedaan en wat de resultaten daarvan zijn. De gemeente betreft deze informatie bij de integrale belangenafweging. Het gaat hier om participatie voorafgaand aan de aanvraag en dus ook voorafgaand aan de formele besluitvorming.

Aanvraagvereiste bij vergunningsplichtige initiatieven zonder verplichte participatie

De algemeen aanvraagvereiste participatie omvat geen verplichting voor de aanvrager om aan participatie te doen. Het antwoord op de vraag of hij aan participatie heeft gedaan mag dus ook 'nee' zijn. De gemeente mag niet weigeren om een aanvraag in behandeling te nemen omdat er geen participatie is geweest. Ook mag het bevoegd gezag de aanvraag niet buiten behandeling laten omdat er te weinig participatie is geweest. De bedoeling is namelijk alleen om de initiatiefnemer te stimuleren om na te denken over participatie. Als hij aan participatie doet, moet het bevoegd gezag weten wat de resultaten zijn. Meer dan dat houdt de plicht niet in. (bron: [Participatie bij de omgevingsvergunning - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#))

Aanvraagvereiste bij vergunningsplichtige initiatieven met verplichte participatie

De gemeenteraad kan gevallen van initiatieven aanwijzen waarbij participatie verplicht is voordat een aanvraag voor een vergunning kan worden gedaan. Het gaat dan met name om activiteiten die een grote maatschappelijke impact hebben. In de gemeente Lochem heeft de gemeenteraad op 5 juli 2021 besloten om voor alle activiteiten die buiten het omgevingsplan vallen (buitenplanse activiteiten) participatie verplicht te stellen.

Voor die gevallen waarin participatie verplicht is, moet de aanvrager aantonen dat hij aan participatie heeft gedaan. Heeft de aanvrager niet aan participatie gedaan, dan kan de aanvraag buiten behandeling worden gelaten. De beoordeling of de initiatiefnemer voldoende aan participatie heeft gedaan, is aan het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente. Bij die beoordeling kan de gemeente gebruik maken van eventueel vooraf opgestelde beleidsregels over deze beoordelingsbevoegdheid.

Participatieproces is vormvrij

Het participatieproces zelf, is vormvrij. Dit betekent dat er geen aanvullende eisen mogen worden gesteld aan de participatie. Het is namelijk de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om een adequate vorm te kiezen.

De volgende situatie ontstaat:

5. Gemeente is verplicht participatie toe te passen bij de instrumenten van de Omgevingswet

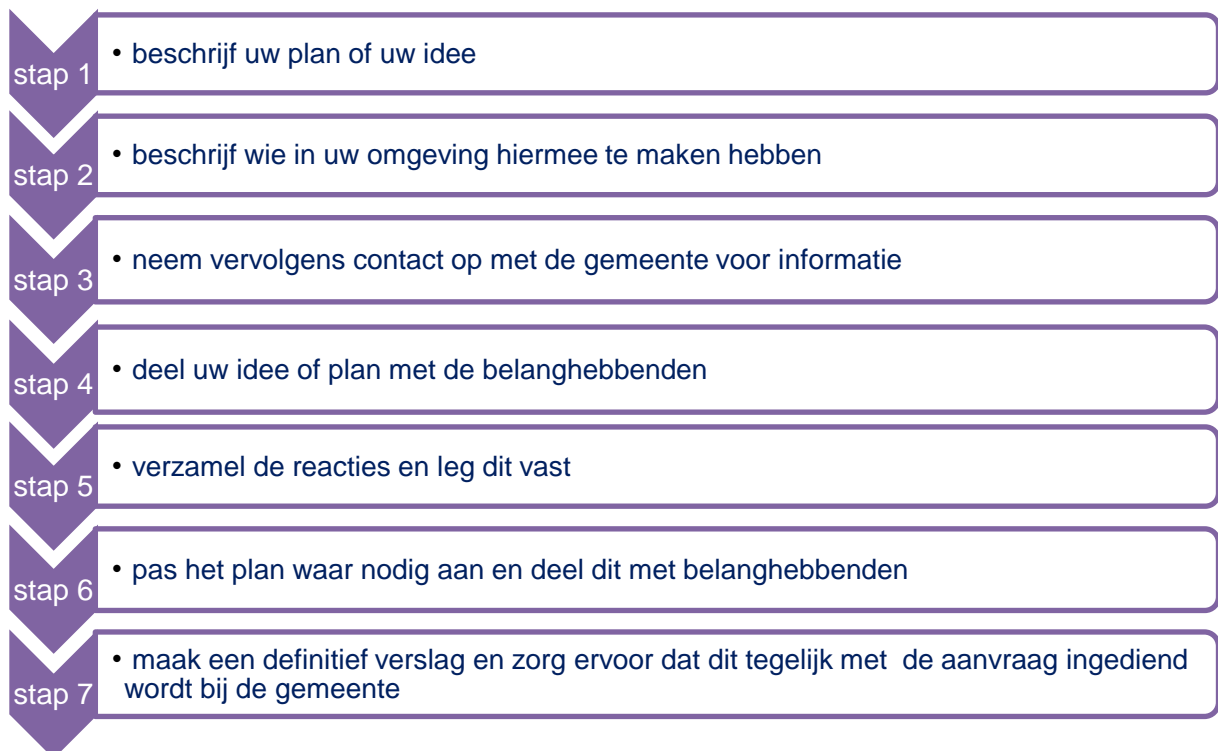
De gemeente heeft ook een participatieverplichting. Overheden moeten namelijk aangeven hoe derden zijn betrokken bij het voorbereiden van een omgevingsvisie, programma, omgevingsverordening, waterschapverordening, omgevingsplan. Voor al deze instrumenten geldt een motiveringsplicht over participatie bij de besluitvorming. Het bevoegd gezag geeft bij het besluit aan hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding, wat de resultaten daarvan zijn en op welke wijze invulling is gegeven aan de participatie.

Bij het starten met het opstellen van een omgevingsplan of starten van een projectprocedure is ook een kennisgeving participatie verplicht. Het bevoegd gezag geeft bij de kennisgeving aan hoe het de participatie vormgeeft (zie bijlage 1 voor een overzicht van de regels voor participatie per instrument).

6. Stappenplan helpt initiatiefnemer bij participatie

Wanneer een inwoner, maatschappelijke organisatie of bedrijf met een nieuw initiatief komt dan is het belangrijk dat hij of zij zo vroeg mogelijk op het belang van participatie wordt gewezen. Nog voordat de aanvraag wordt ingediend. Heldere informatie op de website en ook via het klantcontactcentrum helpt hierbij. Het doel is dat de initiatiefnemer vroegtijdig met zijn omgeving in gesprek gaat, nog voordat 'de gemeente' een oordeel over zijn plan heeft gegeven. Zodat de omgeving de ruimte voelt om vrijelijk een oordeel te kunnen geven.

Zoals eerder gezegd is de participatie vormvrij. Onderstaand stappenplan is dan ook niet meer bedoeld als een hulpmiddel voor de aanvrager. In bijlage 2 staat een toelichting voor de initiatiefnemer op elke stap.

Aan de slag met de Omgevingswet

Bijlage 1 Tabel met overzicht van de regels voor participatie per instrument

Instrument	Regels	Wie is verantwoordelijk voor het naleven van de participatieregels?	Waar staat het?
Omgevingsvisie	Motiveringsplicht	Bevoegd gezag	Omgevingsbesluit (art. 10.7)
Programma	Motiveringsplicht	Bevoegd gezag	Omgevingsbesluit (art. 10.8)
Omgevingsplan	Kennisgeving Motiveringsplicht	Bevoegd gezag (is B&W gemeente)	Omgevingsbesluit (art. 10.2, eerste lid) Omgevingsbesluit (art. 10.2, tweede lid)
Omgevingsverordening	Motiveringsplicht	Bevoegd gezag (is Gedeputeerde Staten)	Omgevingsbesluit (art. 10.3a)
Waterschapsverordening	Motiveringsplicht	Bevoegd gezag (is dagelijks bestuur van het waterschap)	Omgevingsbesluit (art. 10.3b)
Projectbesluit	Kennisgeving In deze kennisgeving staat: <ul style="list-style-type: none">wie worden betrokken, waarover en wanneerwat de rol is van het bevoegd gezag en de initiatiefnemerwaar meer informatie beschikbaar komt Motiveringsplicht bij eventuele voorkeursbeslissing en projectbesluit	Bevoegd gezag Als een ander dan het bevoegd gezag initiatiefnemer is, kan het participatietraject wel een gezamenlijke actie zijn. Het bevoegd gezag en de initiatiefnemer bepalen samen de rolverdeling, waarbij het bevoegd gezag uiteindelijk beslist. Het bevoegd gezag geeft in de kennisgeving participatie aan wat de rollen zijn van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer.	Omgevingswet (art. 5.47, 5.48 en 5.51) en Omgevingsbesluit (art. 5.3 en 5.5)
Omgevingsvergunning	In de Omgevingsregeling is een aanvraagvereiste participatie opgenomen. De initiatiefnemer moet aangeven of en zo ja, hoe hij aan participatie heeft gedaan en wat de resultaten daarvan zijn. Het bevoegd gezag betreft deze informatie bij de integrale belangenafweging.	Initiatiefnemer	Omgevingswet (art. 16.55) Omgevingsregeling (art 7.4)

Bijlage 2 - Uitwerking stappenplan

Stap 1 Het idee of plan

Beschrijf:

- Wat is het idee of plan
- Over welke plek gaat het
- Wat is de planning
- Wat zijn de knelpunten of bezwaren die u ziet
- Wat zijn de kansen
- Wat is uw mening over eventuele weerstand of draagvlak

Stap 2 Wie hebben er mee te maken

Beschrijf:

- Wie moeten van het plan of idee wat vinden, wie hebben er direct mee te maken?
- Op welke manier u hen betreft bij de plannen

Stap 3 Neem contact op met de gemeente

De gemeente kan u helpen om te bepalen of het plan haalbaar is, aangeven wat de mogelijkheden zijn en hoe u het idee verder kunt uitwerken. Als blijkt dat je plan een goede haalbaarheidskans heeft, dan kunt u verder met stap 4.

Stap 4 Presenteer uw plan en bespreek dit met belanghebbenden

- Bespreek uw plannen met de belanghebbenden (nodig ze uit, ga langs, stuur een brief of mail)
- Wat zijn de knelpunten en wat zijn de kansen

Stap 5 Verzamel alle reacties en leg dit vast

- Maak een verslag van alle reacties die u heeft verzameld
- Zorg ervoor dat dit wordt teruggekoppeld aan de belanghebbenden

Stap 6 Verwerk de reacties waar nodig in het plan

- Het uiteindelijke plan beschrijft hoe u samen het idee of plan heeft uitgewerkt.

Stap 7 Maak een definitief plan met een verslag en dien de aanvraag in bij de gemeente

- Het uiteindelijke plan bestaat uit een beschrijving van het idee of plan en een verslag van de manier waarop u de omgeving heeft betrokken bij de totstandkoming.